

## Uit den Archipel.

Hengstendepot. — Weet ieder, zegt de *Preanger Bode*, dat er te Bandoeng een station voor dekkengaten bestaat, de meesten begrijpen 't doel en hoe de regeering dat tracht te bereiken, niet.

't Station zou in plaats van dien naam even goed of beter Herstellingsoord kunnen heeten, want dat is 't inderdaad. De op last van de regeering door rijksveerartsen aangekochte volbloed aandelwoodhengsten worden, na in 't stamboek ingeschreven te zijn, door krachtig voeder en goede verpleging voor hun taak voorbereid en dan gestationeerd in de desz. in de *Preanger* bij een gegoeden inlander, bij wien ze ter dekking staan voor iedere meute, voor welke haar eigenaar een zeer klein bedrag wil betalen. Zijn de hengsten een paar maanden uitgeweest, en oordeelt de rijksveerarts 't noodig, dan worden ze teruggezonden om weer op hun verhaal te komen en krijgt de hengstenhouder een anderen hengst bij zich. Zoo ging 't tot nu toe, doch een andere methode is in voorbereiding. Zoals we eenigen tijd geleden reeds berichtten, zijn eenige inlanders te Padalarang bij 't remonte-cépat in de leer geweest om wat praktische kennis te verkrijgen voor de behandeling van paarden in 't algemeen en van dekkengaten in 't bijzonder. Bij den leider van 't hengstendepot wordt nu de laatste hand aan hun „vorming“ gelegd. Zijn ze fähig, dan worden zij naar een desz. gedetacheerd en krijgen, al naar hun capaciteiten, een of meer hengsten aan hun „zorgen“ toevertrouwd. Doch ze krijgen n.g. veel meer: een stal, harnachementen, zadels, postgerei, voeder voor de hengsten, en daarenboven een flink maandelijks salaris. Dat alles heeft de regeering over voor de verbetering van 't paardenras in de *Preanger*, en zeker zal men een heel eind in de goede richting komen, wanneer de keuzen en aankoop en 't controleren van hengsten toevertrouwd blijft aan den deskundigen, hier gevestigden rijksveerarts, en niet van tijd tot tijd in handen komt van anderen, die maar in een, of ze willen of niet, tot „paardenkenner“ worden bevorderd.

Maar evenals alle dingen heeft ook deze medaille een keerzijde en wel een zwarte, t.w. dat zoolang er niet een krachtadige verordening zal bestaan tegen 't gebruik van te jonge paarden overal en waartoe ook, al uit schouw voor een groot deel ijdel is.

Een wonderboom. — De Buitenzorgsche correspondent van het *Soer. Hbl.* schrijft:

Wacht, spijk een klapperboom, toen onlangs de assistent-resident alhier tot resident benoemd werd, hebben de menschen verbaasd gestaan, ik zal nog eens heel wat anders laten zien, iets nog wonderbaarder.

De klapperboom stond op het erf van babah Tan Hok Lu in Djalán Roda op den pasar van Buitenzorg.

De boom begon vruchten te dragen, men zegt voor de eerste maal, anderen weer beweerden dat de boom ook verleden jaar reeds vruchten had gedragen.

Verbaasd stond de eigenaar te kijken, toen de vruchten den vorm aannamen van pisang ambon, zoorok, tandoe en kembang van pisang, giloeloe en papje en vrij hoog in den boom een klapper te voorrechten kwam, die er precies uitzag als een djanteng pisang.

De buren kwamen kijken en weldra verspreidde zich de maze over Buitenzorg, dat op het erf van babah Tan Hok Lu een wonderboom te zien was.

## FEUILLETON.

### De roep.

Zij waren jaren lang gelukkig getrouwd geweest. Het huwelijk was kinderloos, maar dat had beiden inulger tot elkaar gebracht. Want zoo was Nannie vrouw gebleven en nooit had de moeder de echtgenoots verdrongen.

Het was een volkomen harmonisch samengaan, Marinus leidde het administratieve gedeelte van de zaak en Nannie het praktische. En er was voor beiden téél veel te doen, maar zij hadden plezier in het vak. De zaak in handwerken en kunstnijverheidsartikelen hadden ze kort na hun huwelijk overgenomen, toen het nog een klein maar deltig beklant winkeltje was, dat al wel een kwart eeuw achtereen door de gezusters Moré was gedreven. Nannie, met diploma voor nuttige en faste handwerken en eenige jaren studie op de school voor kunstnijverheid, was daadelyk bevoegd den juist opbloeienden bruwen stijl in het zaakje in te voeren. Het was eerst wel vreemd gevonden, die slinger en lijnmotieven-stijl, waarvan Van der Valde de vinder was geweest en Nannie zorgde er voor, dat in het rechtiche winkeltje de deugdelijke oude patronen uitgesteld bleven — stramen, pantoffels met blokken, bloemen en zelfs paardkoppen; nachtere haakwerkjes; heraldische motieven in kruiswerk; stijve roosjes en knopen met zijde geborduurd. Dan was de afdeeling voor deftige oude klandizie, voor de oudere dames, die gaarne een handwerkje tot verzet maakten of de jongere,

Van heinde en verre kwam het aanstroomen, Europeanen, Chinezen, Arabieren en Inlanders, mannen en vrouwen, ouden en jongen, en allen stonden verbaasd te kijken naar deze zonderlinge speling der natuur.

Zelfs de directeur van het landbouwdepartement kwam ter plaatse, de geleerde doktoren, die zelfs de bacterie van een onzichtbaren bacill konden vinden, maar zij waren niet in staat nitlegging te geven van deze eigenaardige vruchtvorming.

De klapperboom was tevreden, men was nog meer verbaasd dan bij de laatste residentsbenoeming van Batavia.

Een mat ligt onder den boom uitgespreid, waarop een komfoortje voor het branden van wierook; daarnaast een glas met rozenblaadjes; bijna iedereen die komt kijkt offert een penningke en ik geloof dat de boom thans per dag méér opbrengt dan andere klapperboomen in een jaar.

De boom is natuurlijk heilig verklaard, en de reuk van heiligheid is nog grooter geworden, toen een inlander, die de vruchten eens goed wilde bekijken en daarom in den boom was geklommen, door een groote groene slang werd aangevallen.

Er wordt door inlanders geofferd, maar Europeanen komen er ook reeds voor hetzelfde doel, en toen ik er een kijke nam, stond het er vol jonge meisjes, die zeker vrijers zochten en daarvoor offerden; tenminste toen ik mij aanbod, lachten ze en zeiden: kekallotan (te oud), zoodat ze hoop op jongere vrijers hadden.

Door het landbouwdepartement wordt de boom gekiekt en ook door andere fotografen wordt dit gedaan.

## Uit 't Moederland.

Mailbladen tot 27 Sept.

Esperanto. — In den Cercle Internationale te 't-Gravenhage is een tentoonstelling geopend, die eenig denkbeeld kan geven van het Esperanto en van de verbreiding dezer wereldtaal over bijna het gansche beschafte deel van den aardbol. Zoo liggen er tabellen, waaruit blijkt dat het aantal verenigingen Februari 1904 116 bedroeg en op 30 Juni 1906 639; het aantal bladen in de taal uitgegeven bedroeg op deze tijdstippen respectievelijk 29 en 38. Het aantal congressen, dat het Esperanto als congresstaal aannam, steeg van 2 tot 11. Verder liggen op eenige tafels een aantal leerboeken, waarvan enkele, in navolging van de Berlitsmethode, geïllustreerd; voorts romans, uit verchillende talen in het Esperanto overgezet, toneelstukken, zangstukken, tijdschriften, kinderprenten enz. Op een afzonderlijk tafeltje liggen uitgestald circulaire, programma's, nota's enz., om aan te toonen, dat het Esperanto ook reeds voor handel- en dergelijke doeleinden gebruikt wordt. Aan de wanden hangen photo's van bekende Esperantisten en van groepen deelnemers aan het congres te Cambridge. Een uitgebreide collectie prentbriefkaarten, gewisseld tusschen Esperantisten van onderscheidene landen, is ter bezichtiging gesteld.

Kinderleed. — Arme, arme kleinen, schrijft de *O. Maart. Ck.* boven het volgende stukje:

Drie kleine kleuters spelen bij een bank. Aardige kleintjes, maar verwaarloosd toen en poovertjes gekleed. Een meisje is het, arm klein stampertje van een jaar of drie, en twee kleine kereltjes van wat ouder, een jaar of vijf, zes.

Opeens vraagt angstig het meisje:

„Waar is moeder, moeder weg? Waar is ze?“

„Hou je maar stil, strakies komt ze wel, en dan brengt ze lekkers voor zusje mee en een boterham,“ sust vaderlijk het oudste ventje.

„Ja, boterham, Jan, honger!“ en de oogjes van den kleuter schitteren en vroolijk lachend spelen ze bij de bank, zusje met aardig kralle-kopje, kraaiend van pret.

Maar het ene ventje wordt stiller, het wordt al wat donker, en angstig kijkt hij links en

die zonder veel begaafdheid of smaak maar met veel geduld haar leegen ijd hadden dood te slaan. Maar in de linksche uitstakast lagen de moderne patronen: de batik, de kanten, de brandebilderij, de intarsia-arbeid.

Marinus was tot zijn huwelijk ongelukkig geweest. Hij werd thuis door de andere kinderen, de jong-jul' genoemd, omdat hij altoos met de meisjes speelde, geen plezier had in de spelen der knaopen, maar graag touwtjes sproong, met poppen speelde, op 't kinderfornuws kookte. Toen hij ouder werd, was hij de geboren teeglooper. Hij leerde latzaam en met tegenzin en had geen wilskracht. 't Liefste knutselde hij: sterren knippen van papier, de aereijes zagen met de riguraas; portretten tekenen met behulp van een toeteltelje, waardoor men van een photographe zonder veel moeite een vergrooting kon maken. Hij was altijd keurig op zijn kleding, doodsbenauwd voor vlekjes en smoltes en bijzonder gesteld op mooie pagels en blanke herten. Het was onmogelijk hem tot degelijke arbeid te bewegen en zoo zat men thuis met hem verlegen. Hij at mee uit den pot van Egypte, zorgde er voor zoo min mogelijk zijn ader onder de oogen te komen, die hem den „opvrieter“ noemde en had op solder een kamertje getimmerd waar hij zijn leven sloot als hij niet wandeelde. Dat kamertje had hij zelf behangen, versierd met nuffige lithografies in zelfgemaakte lijsten, figuurgezaggde etalereijes met prullige-porselein-poppetjes en figuurgezaggde boekenrekjes met onderwetsche museumakke: in paarse banjes en goud-op ane, die hij nooit las maar waarin hij de elakte straat-gravures bekeek en soms wel trachtte na te tekenen. Hij was bijzonder weinig spraakzaam, kon

rechts, maar hij ziet z'n moeder niet.

„Moeder,“ begint nu huilend het meisje, „zusje bang!“

„Stil, zusje, moe heeft gezegd, dat we hier moeten blijven. Ze komt zo hoor!“

En dicht kruipen ze bij elkaar op de bank — zoo stil wachtend.... tot in de verte komt een vrouw, lange, slordige vrouw met kapotte kleren en brutaal gezicht en eenigszins waggelenden gang.

„Wel verdikke, daar zitten ze nog, die beesten, vort, naar huis, ben jullie gek, om zoo laat nog op straat te slenteren, vort, naar huis, ik zal jullie wel, allo! ls me dat een manier! Wacht maar!“

En woest wordt zusje meegesleept, en de broertjes komen gedwee achteraan — tranen in de oogen.... uit is hun droom van lekkernij en lekkere boterham.

Kortelings werd der politie kennis gegeven dat uit een woning gelegen aan de Spoorwegstraat te Arnhem door kinderen gedurende den geheelen morgen reeds om hulp geroepen was. Onmiddellijk werd een onderzoek ingesteld en in door de buren aangewezen woning werd een drietal kinderen angetroffen. De kinderen, onderscheidenlijk 5, 4 en 2 jaar oud, deelden mede dat vader reeds eenige dagen en moeder in den afgelopen nacht de woning verlaten had. Nadat de kinderen aan het bureau gevoed en gereinigd waren, zijn zij door bemiddeling van het burgerlijk ambestuur onder dak gebracht....

### Officieele berichten.

(Gedeeltelijk reeds onder onze Weltevreden-telegrammen gepubliceerd).

#### CIVIEL DEPARTEMENT.

Ontlagen: op verzoek, met ingang van 5 November 1907, eervol uit 's lands dienst, de resident van Besoeki E. M. van den Bergh van Heineoord.

Benoemd: met ingang van 5 November 1907 tot resident van Besoeki de assistent-resident van Djember (Besoei) J. Bosman.

#### Departement van Landbouw.

Bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Benoemd: tot leerling-opziener, J. F. Ertzinger, thans maandgelder bij dien tak van dienst.

Ontlagen: eervol uit 's lands dienst, de gewezen klerk ter griffie van den laudraad te Soemenep (Madoera) L. B. Hartsen.

Onthoven: met ingang van 31 October 1907, eervol van de waarneming der betrekking van afdeelingchef bij het departement van Landbouw dr. Ch. Bernard.

Benoemd: tot controleur bij het binnenlandsch bestuur op de bezittingen buiten Java en Madoera, de ambtenaar op non-activiteit W. F. J. Kroon, laatstelijk secretaris der residentie Palembang.

Door den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid.

Bij den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst. Belaat: met de waarneming der betrekking van Europeeschen opzichter bij de Landkoe-pokinrichting te Weltevreden en het daarbij behorende Instituut Pasteur G. J. Muller, gewezen adjutant-onderofficier.

Bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Werkzaam gesteld: in het boschdistrict Noord Randoebatoeng de benoemde leerling-opziener J. P. Ertzinger.

Door den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken. Bij den Waterstaat en 's Lands Burgerlijke Openbare Werken.

Geplaatst: bij den gewestelijken dienst in de residentie Tapanoesi de opzichter de 2de klasse C. J. F. Ch. van Raalten; in de residentie Charibon de waarnemende opzichter der 3de klasse J. Dias, thans geplaatst in de residentie Preanger-Regentschappen.

Oorgeplaatst: van de residentie Pasoeroean

heele dagen z'jgen en verhoorde dan een soort stille verhevenheid, mistend peinsend. Zijn bloode baren droeg hij wat lang, zijn snorrtje opgekruild en het liefst ging hij voor een artiel door.

Meer uit vriendschap voor zijn vader, dan wel uit sympathie voor hem kwam hij ten laatste als volontair op een verzekerings-kantoor. Daar copieerde hij keurig netjes brieven; vulde nauwgezet de polissen in; leerde vlog schrijfmachine schrijven. Maar hij bleef alleen voor 't machinale werk gestrekt. Er op uit gaan en iemand trachten te bepraten zijn leven te verzekeren — dat kon hij niet. Na het jaar kreeg hij ontslag — ik moet menschen op mijn kantoor hebben, geen machines, zei de vriend van zijn vader.

Een half jaar liep hij weer leeg; toen kwam hij als jongste bediende op 't kantoor van een distilleerderij. Daar leerde hij hoe men cognac maakt uit essers met brandspiritus waaraan de slechte reuk weer is onttrokken; hoe men sceijnesen outduikt: hoe men jenever als petroleum over de grens smokkelt; hoe men brandewijn een eau de colognegeurtje geeft met-oranj-blossoms en citroenolie, ze zoo goedkoop uitvoert en ze later weer over de grens tot brandewijn maakt.

Maar Marinus voelde geen lust in dit vak 't ver te brengen, zei zoo lange zijn neus weg eens tot zijn patroon, dat er één vrij loopen, die in de gevangenis behoorden en er één in de gevangenis zitten, die vrij verdienden te zijn.

De patroon vroeg hem niet eens hoe hij 't meende. Deze goede verstander had nog minder dan een half woord nodig.... hij ontsloeg Marinus, zeggende dat de jonge man hem te „rood“ was — de man zelf had zoo 't land aan „rood“, dat hij zelfs 't blazen verloor had,

naar de residentie Kedoe de opzichter der 1ste klasse V. E. Roemerr; van de directie naar de residentie Pasoeroean de opzichter der 2de klasse J. A. Steendam.

Door den Directeur van Binnenlandsch Bestuur. Bij het Binnenlandsch Bestuur op de Bezittingen buiten Java en Madoera.

Belaat: met de waarneming der tijdelijke betrekking van civiel gezaghebber te Bagan Api Api, afdeeling Bengkalis (Oostkust van Sumatra) met opdracht van de functien van controleur bij het binnenlandsch bestuur F. A. Bedier de Prairie, gepensionneerd kapitein der infanterie.

#### MILITAIR DEPARTEMENT.

Oorgeplaatst: van Malang naar Semarang de officier van gezondheid der 1e klasse W. J. Smit Sibinga; van Celebes (bij evacuatie t. n. l. overgeplaatst bij het subistentenkader te Soerabaja) naar Malang, de officier van gezondheid der 2e klasse A. L. Schenk.

Geplaatst: bij aankomst in Luac te Celebes t. n. l. de officier van gezondheid der 1e klasse V. G. R. v. e. stein, keurende van buitenlandsch verlof terug.

Ontlagen: met ingang van 2 November 1907, op verzoek, wegens volbrachten diensttijd eervol en met behoud van recht op pensioen uit een militair dienat de officier van gezondheid der 1ste klasse J. H. A. n. s. ch. u. t. z.

#### MARINE DEPARTEMENT.

Bij de Gouvernements Marine.

Benoemd: tot derde stuurman J. S. e. p. p., en geplaatst aan boord van de *Hasenwind*.

Oorgeplaatst: van de Java op de *Brak*, de eerste stuurman J. C. K. r. u. y. t.; van de *Brak* op de Java de eerste stuurman D. J. M. e. j. e. r.; van de *Hasenwind* op de Java, de tweede stuurman J. T. h. e. R. i. d. u. e. r.; van de Java op de *Brak*, de derde stuurman W. L. C. l. a. a. s. s. e. n.

Bij koninklijk besluit van 7 September 1907 no. 43 is de met verlof in Europa aanwezige kapitein der infanterie van het leger in Nederlandsch Indië M. C. J. v. a. n. H. u. l. s., op zijn verzoek met ingang van 1 October 1907, wegens volbrachten diensttijd eervol uit een militair dienat ontslagen, onder toezending van pensioen.

Door den minister van koloniën is het verlof naar Nederland, verleend aan den amtenaar M. L. K. i. e. y. n. e. n., laatstelijk waarnemend 3de commissie bij het departement van financiën, verlengd met zes maanden en dat aan den amtenaar D. A. R. i. n. k. e. s., laatstelijk aspirant controleur bij het binnenlandsch bestuur op Java en Madoera, ter beschikking van den algemeenen secretaris van het gouvernement van Nederlandsch-Indië, nader verlengd met zes maanden.

## ADVERTENTIE.

K. SUGIMOTO.

YOKO JAPAN

No. 9 Djalán Hüttenbach Medan.

Zijden stoffen per stuk

Katoenen id. id.

Porcelein

Verlakte voorwerpen

Provisiën in blikken

Bamhoe venster-kree's

Toilet artikelen

enz. enz.

matige prijzen.

582

Maar Marinus: vader meende, dat er met Marinus altoos wat was.... nu was 't weer omdat zijn patroon knoeide met alcohol. In zijn bart seuter was hij toch niet te boos op zijn jongen.... eerlijk moet de mensch zijn. Nadat Marinus weer drie maanden leeggeleopen had vond de vader nogmaals een plaats voor hem.... op een fabrieks-kantoor van limonades en gazeuse dranken.

„Nou kan je niet meer zeggen, dat ze er mei alcohol knoeien!“ zei de vader niet zonder ironie, 't Zal mij beneuwen noelsz je het daar uitmondt. 't Heest mij een jaar van mijn jeven gekost, dat solliciteren voor mynbeet mijn zoon.“

Na, na veertien dagen was 't alweer uit. Kwaat van oitroen met wijnsteenzuur, zoogenaamde alcoholvrije limonade met tien procent alcohol. Frambozenap waar nooit een framboos in is geweest, water mooi rood geverld met lachaine en de rest aardappelstroop met een giftige essencu uit een scheikundig laboratorium.

En dan zitten brave menschen die vuilheid te drinken om niet door alcoholgebruik een slecht voorbeeld te geven en drinken gift, dat de meag meer sangrupt dan zuivere alcohol. Nee vader, ik doe daaraan niet mee, niet actief en ook niet passief. En als ik u een raad mag geven, drink voortaan alleen kwast als u de oitroen zelf boven 't glas water uitknijpt. Water vervalscu is ze nog niet.

„Dank je voor je raad. Mynheer mijn zoon loopt weer leeg wegens zijn fatsoen.“

„Aangeboren fatsoen vader!“ antwoordde Marinus. De vader sweeg. Hij was toornig omdat zijn zoon leegliep en nog toorniger, omdat hij hem er niet te hard over kon vallen.

Wat volgt.

